

Enskild motion

Motion till riksdagen: 2014/15:322

av Lennart Axelsson (S)

Fimpar som skräp

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att räkna in fimpar i det skräp som kan leda till bötfällning.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge tobaksproducenterna ett ansvar för de restprodukter som uppstår vid tobaksbruk.

Motivering

Skräp i parker och på gator och torg är tyvärr fortfarande en vanlig syn. Och det finns ett speciellt skräp som det formligen kryllar av, nämligen fimpar. Varje dag slängs 2,7 miljoner fimpar på marken i Sverige.

Mätningar visar att cirka 60 procent av allt skräp i stadsmiljöer är fimpar – ett giftigt skräp som det i dag är helt riskfritt för rökaren att kasta på gatan, trots att det infördes böter för några år sedan för att tydligare visa att det är fel att skräpa ned.

Men fimpen undantogs av obegriplig anledning från att räknas som grund för böter. Nu krävs det att lagstiftningen förbättras för att få bort detta värstingskräp från vår miljö.

Håll Sverige Rents undersökningar visar att det slängs 1 miljard fimpar varje år på våra gator och torg, 1 000 000 000. Det motsvarar drygt 13 000 badkar fyllda med stinkande fimpar.

Fimparna är giftiga. De innehåller miljöskadliga ämnen som nickel och kadmium. Det filter som ska fånga upp dessa miljöskadliga ämnen är gjort av cellulosaaacetat, som är en form av plast. Plast bryts ned mycket långsamt i naturen.

Förutom att fimpar är vårt vanligaste skräp är förpackningar en av de vanligaste skräpsorterna som hamnar på våra gator och torg. Cigarettpaketerna hamnar högt på listan, då det dåliga inlärda beteendet från fimpar används även för deras förpackningar. Cigarettfimpar tillhör det skräp som är svårast och mest kostnadskrävande att plocka upp. Uppsala kommun har för några år sedan uppskattat att det är tjugo gånger dyrare att plocka upp ett skräp från marken än om det hamnar i papperskorgen. För fimpar är kostnaden sannolikt ännu högre.

Forskning visar också att nedskräpning genererar mer nedskräpning – skräp föder helt enkelt skräp. Med andra ord: en fimp på marken leder till många fler fimpar, som i sin tur leder till en slängd pappersmugg. Och då kommer det inom kort att ligga ännu mera skräp där. Vad kan då göras?

Den första och mest självklara åtgärden är att se till att cigarettfimpar omfattas av ordningsboten. Att inte inkludera fimparna är fullständigt orimligt.

Det räcker dock inte med att inkludera fimpen i reglerna kring boten. Producenterna bör också ges ett större ansvar. Det bör införas ett producentansvar för tobaksindustrin för deras restprodukter, precis på samma sätt som för elektronikproducenter, bilproducenter med flera.

Producentansvar är ett viktigt och effektivt styrmedel inom miljöpolitiken.

Producentansvaret baseras på en av grundprinciperna inom EU:s miljöpolitik: ”polluter pays” principle, alltså förorenaren betalar. Enligt ”polluter pays” principle är det förorenaren som är den aktör som ska betala kostnaden för att reparera eller återställa skadan som deras produkt förorsakat. När det gäller producentansvaret är det producenten som ansvarar för att ta fram produkter som är mer miljöanpassade både när produkten tillverkas, används och när den är färdig använd.

I Sverige finns åtta produktgrupper med lagstadgat producentansvar, bland annat för förpackningar, bilar, returpapper och elektriska och elektroniska produkter. Eftersom fimparna är det allra mest frekventa skräpet finns alla incitament för att införa ett tydligt specifikt producentansvar för tobaksproducenternas restprodukt fimpen. När ett sådant ansvar uttalas i lagen är det tobaksproducenterna som får tänka ut hur de vill se till att fimparna omhändertas korrekt. En pant skulle naturligtvis ge rökarna ett starkt incitament att lämna tillbaka sina fimpar, men även inbyggd askkopp i paketet och omfattande information till konsumenterna är några av de möjligheter som står till buds. I dag är det kommunerna som får stå för kostnaden att ta hand om alla fimpar på våra gator och torg. Det innebär att vi som inte röker blir de som till stor del får betala. Med ett producentansvar ökar möjligheterna att få igång innovativ kraft inom den ansvariga industrin som ju också är den som kommunicerar med sina konsument, samtidigt som kostnaderna hamnar där de hör hemma.

Lennart Axelsson (S)